Irodalom dolgozat

1. **Stílusirányzatok**

Naturalizmus	Szimbolizmus	Impresszionizmus	Szecesszió
Természet ábrázolás	Jelkép	1. benyomás	Kivonulás, elkülönülés
Tabu témák	Sejtet, sugalmaz	Hangulatlíra	Gyönyörködtetni akar
Prózai (regény novella)	Költészetben jelenik meg	Költészetben festészetben jelenik meg	Iparművészetben, irodalomban, építészetben jelenik meg
Undort keltő elemek, nyomor, perifériákra szorult emberek, ösztönök, halál, szexualitás, részletgazdag ábrázolásmód	Nominális stílus (névszók túlsúlyban), halmozás (azonos szófaj), Végigmegy 1 szimbólum a versen	Zeneiség (ritmus, dallam, rímek), alliteráció, szinesztézia, hang -és színteremtő főnevek	Indázó növények és virágmotívumok, aprólékos kidolgozás, irodalomban: indázó mondatfűzés, jelzőhalmozás, finom erotika, többszörösen összetett mondatok

2. **Orosz realizmus**
   a. **Fő képviselői**
      - Gogol
      - Lev Tolsztoj
      - Dosztojevszkij
   b. **Fő jellemzők**
      - Embertípusok ábrázolása: csinovnyik
      - Valósághű ábrázolás
      - Társadalmi kapcsolatok (pénz, származás nem)
      - Felesleges ember
      - Groteszk
3. **Szerzők műveikkel**

Baudelaire	A romlás virágai, Kapcsolatok, Egy dög, Az albatrosz
Rimbaud	A magánhangzók szonettje
Stendhal	Vörös és fekete
Balzac	Goriot apó
Verlaine	Őszi sanzon
Gogol	Köpönyeg, Az orr
Csehov	Három nővér
Ibzen	Nóra
Tolsztoj	Háború és béke
Dosztojevszkij	Bűn és bűnhődés

4. **Goriot Apó**

1. Műfaj és korszak

- **Műfaj:** Realista regény; az *Emberi színjáték* regényciklus része
- **Korszak:** A mű az 1830-as években keletkezett, a 19. századi francia realizmus egyik alapműve, Balzac "Emberi színjáték" című nagy regényciklusának része.
- **Téma:** A francia társadalom erkölcsi és anyagi romlása, különösen a pénz és a hatalom központi szerepének ábrázolása a társadalmi kapcsolatokban.
- **Cél:** saját korának a bemutatása, társadalomrajz

3. Cselekmény vázlata

- A történet középpontjában **Goriot apó**, egy idős, elszegényedett tésztaárus áll, aki vagyonát két lánya, **Anastasie** és **Delphine** boldogságára áldozta.
- A regényben fontos szereplő a vidékről Párizsba érkező fiatal joghallgató, **Eugène de Rastignac**, aki ambiciózus és szintén a társadalmi érvényesülésre vágyik.
- A cselekmény a **Vauquer-panzióban** játszódik, ahol különböző társadalmi rétegekből származó szereplők élnek együtt, és itt kapcsolódnak össze a regény sorsai.
- Goriot apó mindent feláldoz lányaiért, akik azonban kegyetlenül elhanyagolják őt, és kihasználják jóságát.
- A regény végén Goriot apó egyedül, elhagyatva hal meg, miközben Rastignac megfogadja, hogy ő nem fog így járni, és a társadalmi érvényesülésért minden áldozatra kész lesz.

4. Szereplők

- **Goriot apó:** A szeretet és az önfeláldozás szimbóluma, aki vakon szereti lányait, még akkor is, amikor azok már teljesen kihasználják őt. Figurája a család és a pénz közötti ellentétet jeleníti meg.

Témák

- **Önfeláldozás és családi szeretet:** Goriot apó figurája az apai önfeláldozás szimbóluma, aki vagyonát és életét lányainak szenteli, ám végül magára marad, jelezve, hogy a szeretet és a családi kötelékek a pénz világában értéktelenné válhatnak.
- **Pénz és társadalmi érvényesülés:** A regény központi kérdése, hogy a pénz mennyire formálja az emberi kapcsolatokat. Rastignac és Goriot apó sorsa is arra mutat, hogy a társadalomban az anyagi siker az emberi kapcsolatok elé kerül.
- **Társadalmi rétegek és hierarchia:** Balzac nagy figyelmet szentel a különböző társadalmi osztályok ábrázolásának, és bemutatja, hogy a társadalmi osztályok közötti mozgás mennyire korlátozott.

Realista elemek

- **Részletgazdag társadalomábrázolás:** társadalmi és lélektani korrajz;

  Balzac aprólékosan bemutatja a 19. századi párizsi élet minden részletét, beleértve a társadalmi osztályok közötti különbségeket, a város romlottságát és a pénz hatalmát.
- **Valószerű karakterek:** A szereplők többsége erkölcsileg nem egyértelműen jó vagy rossz, hanem a valóságot tükrözi: esendő, önző, hibákkal teli emberek. Nincs nagy különbség a két világ között (arisztokrata értékrend, bűnözés). Főszereplő: feltörekedni vágyó diák.

- **Eugène de Rastignac:** A vidéki fiatal, aki Párizsba érkezve megismerkedik a nagyvárosi élet romlottságával és hatalmi játszmáival. Ő Balzac egyik legfontosabb visszatérő szereplője.
- **Vautrin:** Egy titokzatos, bűnözői múltú figura, aki a panzió lakója, és manipulálni próbálja Rastignacot. Morálisan kétséges, de lenyűgöző személyiség.
- **Anastasie és Delphine:** Goriot apó lányai, akik szívtelenek és hálátlanok, inkább a saját társadalmi helyzetük és anyagi jólétük érdekli őket, mint az apjuk sorsa.

5. Vörös és fekete

a. **Műfaja**: karrier és lélektani regény

b. Története röviden

Története: Julien szegény, paraszti származású fiú, ugyanakkor eszes, okos, hihetetlen memóriája van, kívülről tudja az Újszövetséget. Az őt latinul tanító plébános segítségével házitanító lesz egy nemesi családban, ahol elcsábítja a ház asszonyát de Rénálnét. mikor erre fény derül, papnövendék lesz. Az igazgató titkári állást szerez neki de la Mole márkinál. Hamarosan nagyvilági emberré válik, de la Mole kisasszony lesz a szeretője, aki feleségül is menne hozzá. De Rénálné levele azonban képmutatónak festi le, ezért kétszer rálő pisztolyával: halálra ítélik és kivégzik.

c. Cím jelentése

Vörös – vér – katonai pálya
Fekete – papi reverenda – egyházi pálya

d. Helyszínek

- Verries
- Besancon
- Párizs

e. Julien dilemmája

Szegénységben maradni vagy aljassá válni – ebből ő aljas lesz

6. 3 nővér

- műfaja**:** drámaiatlan dráma: minden hagyományos drámai elemtől meg van fosztva
- hiányzik belőle a cselekmény, látszólag nem történik semmi sem
- sok a párbeszéd, de a szereplők nem figyelnek oda egymásra, elbeszélnek egymás mellett
- nincsen egy főszereplő, aki képvisel valamilyen értéket
- nincs feszült konfliktus, nincs tetőpont, nincs megoldás
- témája: a mindennapi élet egyhangúsága, sivársága
- szereplők: átlagos hétköznapi emberek, polgárság
- Rövid leírás:

  A mű a Prozorov család életét mutatja be, a 3 nővér és bátyjuk sodródását kíséri végig. A családról megtudjuk, hogy az apa tábornok volt és 11 éve áthelyezték őt, ezért a családnak el kellett költöznie *Moszkvából*. A család egy sivár, szellemi élettel nem rendelkező városba költözött, ezt a változást a gyerekek nagyon nehezen élték meg, életük teljesen megváltozott.

  A lányok életében látszólag kevés a történés, a cselekmény maga a társasági élet. Teáznak, kártyáznak, csevegnek, és eközben sorsuk változik, életük folyamatosan leépül. A munkájuk sem elégíti ki őket, azzal is elégedetlenek. Ezt az értékvesztést érzékelteti a felejtés motívuma is. (Másа a zongoratudását, Irina az olasztudását felejti el.) Álmodoznak, ábrándoznak, de céltalanok, nincsenek feladataik, életük teljesen értelmetlenné válik. (A leépülést mutatja be, hogy Andrej egyetemi tanári pályára készül, ám a mű végére elkártyázza a vagyonukat, eladósodik, teljesen lecsúszik.)
- Szereplők
  - Olga – legidősebb lány
  - Másа – Középső lány
  - Irina – legfiatalabb lány
  - Andrej – egyetlen fiúgyermek
  - Natasa – Andrej neje

7. Köpönyeg

a. Műfaja
- Novella:
  - prózai
  - 1 szálon fut a cselekmény
  - rövid cselekményidő
  - rövid terjedelem
  - kevés helyszín: Szentpétervár, otthon, hivatal. szabó
  - Kevés szereplő (Petrovics, Akakij Akakijevics Basmacskin, tekintélyes személy)
  - Főszereplő élete fordulópontját mutatja be: életcélja lesz

b. Csinovnyik
- Akakij – orosz hivatalnok
- Monoton szürke élet
- Nincs család, barát
- Jelentéktelen személy a társadalomban

c. Realista jellemzői
- Valósághű ábrázolás
- Fiktív történet és karakterek, de valós helyszín
- Embertípusokat ábrázol

d. A mű vége

Irreális fordulatot vesz – Akakij a halála után kísértetként jelenik meg

8. **<u>Nóra</u>**
   a. **Műfaj**
      - Analitikus dráma:
        A cselekmény színfalak mögött főként a múltban játszódik. A színpadon csak a következmények / reakciók láthatók

b. Téma

- Nők helyzete a XIX. század 2 felében
- Társadalmi szerepek és elvárások
- Család mint érték

c. Szereplők

- Nóra: címszereplő, főszereplő, bankigazgató, feleség
- Torvald: főszereplő, férj
- Lindéné: Nóra barátja
- Krogstad: zsaroló, bankban alkalmazott

d. Alaphelyzet

Karácsonyhoz készülődnek

e. Múlt + megoldás

- Nóra a férje megmentéséhet kölcsönkért Krogstadtól, amelyhez aláírást hamisított. Később Krogstadot kirúgással fenyegeti Torvald ezért megzsarolja Nórát, hogy ha nem veszi rá férjét, hogy megtarthassa az állását megmutatja Torvaldnak a hamisítás bizonyítékát, amely egy adóslevél.
- Krogstadot kirúgja Torvald. A levél eljut Nóra férjéhez, aki először dühöngeni kezd, de később egy másik levélben azt olvassa, hogy Krogstad nem jelneti fel őket, mert beleszeretett Lindénébe és együtt új életet kezdenek. Nóra később Torvald reakciója után otthagyja férjét és családját, hogy megismerje önmagát.